

2. Дроботя Я. А. / Особливості парадигми фінансових ризиків ТНК / Я. А. Дроботя //Глобальні та національні проблеми економіки – №18 – 2017 р.

Копча Вероніка Володимирівна,
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Братюк Віра Петрівна,
к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів,
Мукачівського державного університету

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Останнім часом в Україні спостерігається певний бум споживчого кредитування. До того ж збільшення відбувається не лише в абсолютних сумах наданих кредитів, а й у відносних – їх частки у загальній сукупності банківських кредитів щороку збільшується. Споживчий кредит вигідний як кредиторю, так і позичальнику. Для банку його привабливість зумовлена застосуванням високих відсоткових ставок, які дають змогу отримувати високу відсоткову маржу. Проте споживче кредитування пов'язане з високими ризиками, в першу чергу, ризиками неповернення населенням отриманих кредитів, що прямо впливає не лише на розміри та якість кредитного портфеля кожного окремого банку, а й провокує кризові явища у банківській системі України в цілому.

Отже, нині є актуальним дослідження методів управління ризиками банківського споживчого кредитування. Проте слід зауважити, що повністю уникнути ризиків у банківській діяльності неможливо, а тому основна мета управління банківськими ризиками – не повне їх уникнення, а обмеження та мінімізація їх впливу.

На сьогодні не має чітко сформованих методик контролю ризиками споживчого кредитування, однак є ряд напрацювань. Головним інструментом в управлінні ризиками споживчого кредитування, ефективність якого визнано в усьому світі, виступає так званий скоринг. Даним методом користуються як у зарубіжній, так і у вітчизняній банківській практиці. Скоринг являє собою своєрідну математичну або статистичну модель, за допомогою якої банк може визначити на основі кредитної історії попередніх клієнтів ймовірність того, що потенційний позичальник вчасно поверне кредит [1, с. 12].

Виділяють такі основні чотири види скорингу:

- Application-скоринг (скоринг заявок на кредит), суть якого полягає у оцінці кредитоспроможності позичальника;
- Behavioral-скоринг (скоринг поведінки), який дає можливість оцінити динаміку стану кредитного рахунку позичальника. Для цього використовуються ймовірнісні скорингові моделі, на основі яких можна спрогнозувати зміну платоспроможності клієнта, оптимальні ліміти кредитування тощо;

- Collection-скоринг (скоринг стягнення), який полягає у визначенні можливих дій у роботі з позичальником, стан позичкового рахунку якого віднесено до класу «незадовільних»;

- Fraud-скоринг (скоринг шахрайства), що здійснює оцінювання ймовірності шахрайства потенційного клієнта-позичальника. Як правило, використовується з application- та behavioral-скорингами для детальнішого аналізу позичальника [2, с. 142-143].

Практика застосування скорингових моделей для оцінки кредитоспроможності позичальників наведена на рисунку 1.

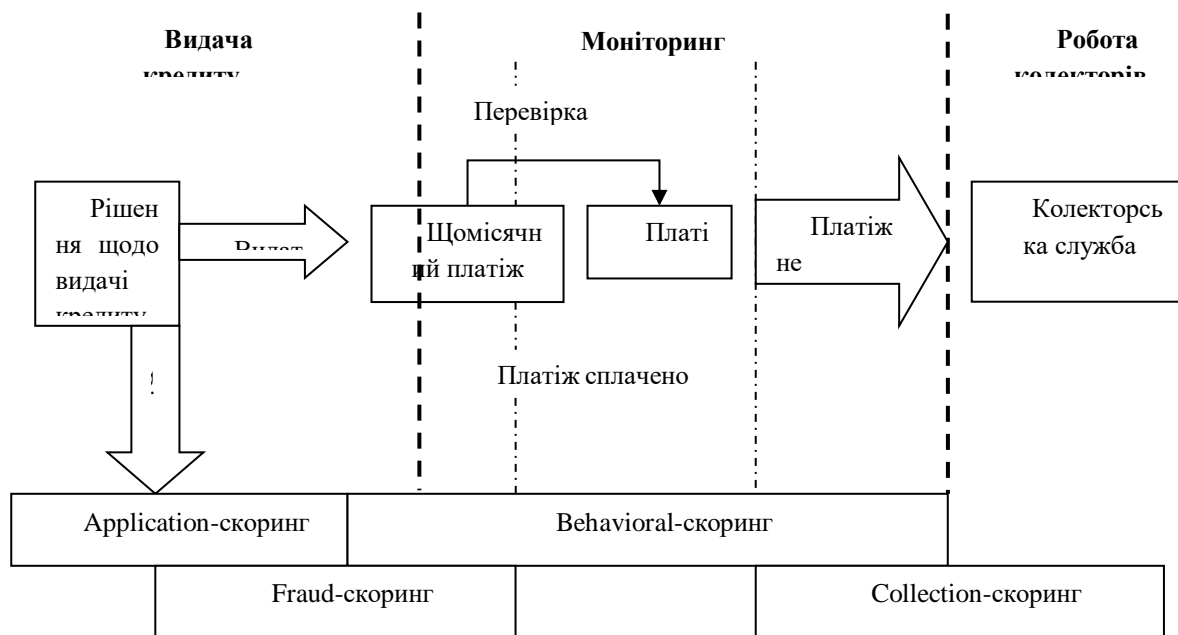

Рис. 1. Схема застосування моделей кредитного скорингу

Джерело: [3, с. 87].

У більшості зарубіжних банків набув поширення метод оцінки позичальника за допомогою балів. Так, банківські установи Англії проводять оцінку потенційного ризику кредитної заборгованості за допомогою методів «PARSEL» та «СAMPARI».

Відповідно до методу «PARSEL»:

- P (Person) – основна інформація про потенційного позичальника та його репутацію;

- A (Amount) – обґрунтування величини необхідного кредиту;

- R (Repayment) – можливість погашення;

- S (Security) – оцінювання забезпечення позичальника;

- E (Expediency) – доцільність позички;

- R (Remuneration) – відсоткова ставка в якості винагороди за ризик надання кредиту.

Більш розширеною в системі оцінки є метод «СAMPARI», де:

- C (Character) – репутація позичальника;

- A (Ability) – оцінка бізнесу клієнта;

- M (Means) – з’ясування необхідності звернення за кредитом;

- P (Purpose) – ціль кредиту;
- A (Amount) – обґрунтування мети позики;
- R (Repayment) – можливість погашення;
- I (Insurance) – спосіб страхування кредитного ризику [4, с. 231].
- Іншим методом оцінки позичальників, який набув широкої популярності у американській банківській системі є «правило п'яти сі», де:
 - 1C (customer's character – характер позичальника) – репутація позичальника, його ступінь відповідальності, готовність і бажання сплачувати зобов'язання;
 - 2C (capacity to pay – платоспроможність) – докладний аналіз доходів і витрат позичальника та перспективність їх розвитку;
 - 3C (capital) – наявний капітал та майно;
 - 4C (collateral) – забезпечення позики, достатність та ступінь застави у випадку непогашення кредиту;
 - 5C (current business conditions and goodwill – загальні економічні умови) – діловий клімат у країні, що впливає на становище кредитора і позичальника.

Іноді, до вищезазначених 5 «сі» додають шостим – 6C (control) – моніторинг законодавчих основ діяльності позичальника і відповідність його до стандартів банку [5, с. 159].

В розвинених країнах, для захисту від споживчого кредитного ризику, дуже поширеним є продаж кредитів. Суть такого методу полягає у тому, що банківська установа спочатку оцінює свій кредитний портфель, після чого продає частину наданих нею кредитів інвесторам. Внаслідок даної операції, вона має можливість частково або повному обсязі повернути собі кошти, які були спрямовані на кредитування. Основною перевагою такого продажу є те, що активи з низькою прибутковістю продаються, таким чином звільняючи ресурси для фінансування прибутковіших активів [6, с. 6].

Також, у деяких країнах поширеною формою продажу банківськими установами своїх кредитних вкладень є «сек'юритизація кредитів», при здійсненні якої банк пропонує для продажу цінні папери, що були випущені під кредити. В результаті таких перетворень, банк виводить з балансу частину ризикованих активів. А в залежності від того, як позичальники повертають суму основного боргу та нараховані відсотки по кредиту, доходи спрямовуються до власників цих цінних паперів [4, с. 233].

Зважаючи на ствердження і теорії, і практики, ризик – є неминучим чинником банківської діяльності. В такому випадку, важливою складовою діяльності будь-якого комерційного банку є вміння управляти ризиками за допомогою їх оцінки та мінімізації.

Щоб знизити ризики споживчого кредитування, банки повинні підвищуючи вимоги до позичальників та впроваджувати найбільш оптимальну модель управління ризиком з чітким визначенням її особливостей та складових. Тому основне завдання банків – удосконалювати внутрішній кредитний ризик-менеджмент.

Список використаної літератури:

1. Поляруш І. М. Скоринг, як вдосконалений механізм оцінки потенційного позичальника банком – демонстрація процесу обробки даних / І. М. Поляруш // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – С. 11-14.– Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4510>
2. Кравченко Т. І. Проблеми та методи ефективного управління ризиками банківського споживчого кредитування в Україні / Т. І. Кравченко, В. О. Дерев'яно // Економіка і організація управління. – 2014. – Вип. 3-4. – С. 139-145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_3-4_22
3. Шаповал О. А. Управління ризиками банківського споживчого кредитування : дис. ... к.е.н.: 08.00.08 / О.А. Шаповал. – Київ : КНТЕУ, 2017. – 261 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua>
4. Труш І. Є. Сучасні методи управління ризиками банківського споживчого кредитування та їх мінімізація / І. Є. Труш // Економічний форум. – 2014. – №1. – С. 229-235. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2014_1_42
5. Лункіна Т. І. Методи управління ризиками споживчого кредитування / Т. І. Лункіна, К. О. Вельховацька // Молодий вчений. – 2015. – № 2(2). – С. 157-160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%282%29_39
6. Прилуцький А. М., Пахалюк Л. В. Споживче кредитування в Україні та його особливості // Ефективна економіка. – 2019. – № 11. – 7 с. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/92.pdf

Королович Оксана Омелянівна,
к.е.н., ст.викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
Химич Вікторія Василівна,
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Менеджмент»
Мукачівського державного університету

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Комерційні банки виступають ключовими елементами в системі ринкових відносин, а їх поступовий розвиток - важлива умова реального функціонування ринкової економіки. В умовах господарювання, які склалися в економіці країни, очевидним є те, що кредитні операції в структурі активних банківських операцій займають провідне місце. Все це зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування сутності управління кредитним портфелем комерційного банку.

Ключовим видом діяльності комерційного банку виступає його кредитна діяльність. Проведення кредитних операцій приносить банку реальний дохід, а отже, дослідження сутності кредитного портфелю комерційного банку та умов його управління має надзвичайне значення, адже більшість банків у сучасних кризових

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>